

Język polski – wymagania edukacyjne na poszczególne oceny – klasa 5

Prezentowane wymagania edukacyjne zostały opracowane na podstawie wymagań zintegrowanych z planem wynikowym autorstwa Lidii Bancarz, będącym propozycją realizacji materiału zawartego w podręczniku *NOWE Słowa na start!* do klasy 5. Wymagania dostosowano do sześciostopniowej skali ocen.

Treści nauczania	Wymagania na ocenę dopuszczającą Uczeń:	Wymagania na ocenę dostateczną Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:	Wymagania na ocenę dobrą Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz:	Wymagania na ocenę bardzo dobrą Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz:	Wymagania na ocenę celującą Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:
I KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE 1. Czytanie utworów literackich	• czyta głośno i cicho tekst • wymienia bohaterów utworu • w kilku zdaniach opowiada o wydarzeniach przedstawionych w utworze	• czyta głośno i cicho, poprawnie artykułując wyrazy • przedstawia bohaterów utworu • wskazuje miejsce i czas wydarzeń • opowiada o wydarzeniach przedstawionych w utworze • rozpoznaje opowiadanie jako gatunek literacki	• czyta głośno, wyraźnie i cicho • określa narratora • określa 2–3 cechy bohaterów utworu • odróżnia narrację pierwszoosobową od trzecioosobowej • opowiada o wydarzeniach z punktu widzenia bohatera	• czyta głośno i cicho, stosując odpowiednie tempo i intonację • ciekawie opowiada o wydarzeniach przedstawionych w utworze • wyraża swój sąd o bohaterach i ich zachowaniu • porównuje doświadczenia bohaterów z własnymi • aktywnie uczestniczy w rozmowie o utworze	• odnosi problematykę utworu do własnych doświadczeń i szerszego kontekstu • formułuje własne, oryginalne interpretacje zachowań bohaterów • tworzy własne teksty (np. opowiadanie, list) inspirowane poznany utworem
	• czyta wiersz głośno • wskazuje bohatera lub podmiot liryczny utworu • wskazuje w tekście wersy i strofy • wyjaśnia pojęcia: podmiot liryczny, wers, strofa, rym	• czyta wiersz głośno, wyraźnie • przedstawia podmiot liryczny wiersza • wskazuje w tekście wiersza rymy • wskazuje w tekście środki stylistyczne: epitet, porównanie, przenośnię, uosobienie	• czyta wiersz, podkreślając głosem ważne słowa • określa temat i nastrój utworu • charakteryzuje podmiot liryczny • nazywa uczucia wyrażone w utworze • wyjaśnia znaczenia dosłowne i przenośne zastosowanych środków stylistycznych	• czyta wiersz, stosując odpowiednie tempo i intonację, oddając nastrój utworu • określa problematykę utworu • określa funkcję zastosowanych środków stylistycznych • wyraża własny sąd na temat wiersza	• prezentuje informacje o autorze utworu • recytuje wiersz z pamięci, stosując odpowiednią dykcję i modulację głosu • tworzy własne przykłady środków stylistycznych (epitety, porównania, przenośnię, uosobienia) • interpretuje utwór w kontekście innych tekstów kultury
	• czyta głośno i cicho tekst legendy • wymienia bohaterów utworu • wymienia najważniejsze wydarzenia przedstawione w utworze	• przedstawia bohaterów utworu • przedstawia miejsce i czas wydarzeń • wymienia charakterystyczne cechy legendy	• opowiada o wydarzeniach przedstawionych w utworze • określa cechy bohaterów utworu • wskazuje w tekście charakterystyczne cechy legendy	• rozpoznaje czytany utwór jako legendę i wskazuje jej cechy charakterystyczne • ciekawie opowiada o wydarzeniach przedstawionych w utworze	• wyjaśnia funkcję legend w kulturze • samodzielnie wyszukuje informacje o faktach historycznych związanych z treścią legendy i sporządza na ten temat notatkę

	• wyjaśnia pojęcie legenda	• wskazuje bohaterów realistycznych i fantastycznych		• wyraża swój sąd o bohaterach i ich zachowaniu	• tworzy opowiadanie twórcze nawiązujące do legendy
	• czyta głośno i cicho tekst mitu • wymienia bohaterów utworu • wymienia najważniejsze wydarzenia przedstawione w utworze • wyjaśnia pojęcie mit • wymienia bogów greckich	• przedstawia bohaterów utworu • przedstawia miejsce i czas wydarzeń • wskazuje wydarzenia i postacie realistyczne oraz fantastyczne • wymienia charakterystyczne cechy mitu • wskazuje bogów greckich i przyporządkowuje im atrybuty	• opowiada o wydarzeniach przedstawionych w utworze • wskazuje w tekście charakterystyczne cechy mitu • wskazuje związki frazeologiczne wywodzące się z mitologii i wyjaśnia ich pochodzenie	• rozpoznaje czytany utwór jako mit i wskazuje jego cechy charakterystyczne • wyraża swój sąd o bohaterach i ich zachowaniu • stosuje w wypowiedziach związki frazeologiczne pochodzące z mitologii • wyjaśnia przenośne znaczenie wybranych związków frazeologicznych	• wyszukuje w różnych źródłach informacje o mitologii innych kręgów kulturowych (np. słowiańskiej, egipskiej) i przedstawia je • tworzy opowiadanie twórcze nawiązujące do mitu • wskazuje nawiązania do mitologii we współczesnej kulturze
	• czyta głośno i cicho tekst baśni • wymienia bohaterów utworu • wymienia najważniejsze wydarzenia przedstawione w utworze • wyjaśnia pojęcie baśni	• przedstawia bohaterów utworu • przedstawia miejsce i czas wydarzeń • wymienia charakterystyczne cechy baśni • wskazuje postacie i wydarzenia realistyczne oraz fantastyczne	• opowiada o wydarzeniach przedstawionych w utworze • określa cechy bohaterów utworu • wskazuje w tekście charakterystyczne cechy baśni	• rozpoznaje czytany utwór jako baśń i wskazuje jej cechy charakterystyczne • wyraża swój sąd o bohaterach i ich zachowaniu • porównuje doświadczenia bohaterów z własnymi	• wyjaśnia, dlaczego w baśniach pojawiają się fantastyczne postacie, przedmioty i wydarzenia • formułuje wnioski dotyczące wartości i przesłania utworu, odnosząc je do innych tekstów kultury
	• czyta głośno i cicho tekst noweli • wymienia bohaterów utworu • wymienia najważniejsze wydarzenia przedstawione w utworze • wyjaśnia pojęcia: nowela, punkt kulminacyjny, puenta	• przedstawia bohaterów utworu • przedstawia miejsce i czas wydarzeń • wymienia charakterystyczne cechy noweli	• określa narratora utworu • opowiada o wydarzeniach przedstawionych w utworze • wskazuje w tekście punkt kulminacyjny i puentę	• rozpoznaje czytany utwór jako nowelę i wskazuje jej charakterystyczne cechy • wyjaśnia, jak rozumie puentę utworu • wyraża swój sąd o bohaterach i ich zachowaniu	• proponuje inny tytuł dla utworu i uzasadnia swój wybór • tworzy opowiadanie twórcze będące kontynuacją losów bohaterów utworu
	• czyta głośno i cicho fragment powieści • wymienia bohaterów utworu • wymienia najważniejsze wydarzenia przedstawione w utworze • wyjaśnia pojęcie powieść przygodowa	• przedstawia bohaterów utworu • przedstawia miejsce i czas wydarzeń • wymienia charakterystyczne cechy powieści przygodowej	• określa narratora utworu • opowiada o wydarzeniach przedstawionych w utworze • określa cechy bohaterów utworu • rozpoznaje tekst jako powieść przygodową	• ciekawie opowiada o wydarzeniach przedstawionych w utworze • opisuje uczucia bohaterów • wyraża swój sąd o bohaterach i ich zachowaniu • podaje inne przykłady powieści przygodowych	• zachęca innych do przeczytania całej lektury, prezentując dodatkowe informacje o niej lub o innych przygodach bohaterów • prezentuje informacje o autorze powieści

<i>Lektura obowiązkowa: Clive Staples Lewis, Opowieści z Narnii. Lew, czarownica i stara szafa</i> • czyta głośno i cicho fragmenty lektury • wymienia bohaterów i najważniejsze wydarzenia • określa czas i miejsce wydarzeń • prowadzi rozmowę na temat głównych postaci	• przedstawia bohaterów utworu, wskazując postacie realistyczne i fantastyczne • wymienia charakterystyczne cechy powieści fantasy • przedstawia dwa światy przedstawione w utworze	• opowiada o wydarzeniach przedstawionych w lekturze • charakteryzuje wybranych bohaterów i ich przemianę • wyjaśnia, na czym polega walka dobra ze złem ukazana w utworze • wskazuje przedmioty, postacie lub wydarzenia nawiązujące do znanych baśni	• porównuje życie bohaterów przed odkryciem Narnii i po nim • wyjaśnia przesłanie utworu • wyraża i uzasadnia swój sąd o bohaterach i ich postępowaniu • wybiera ulubioną postać i uzasadnia swój wybór	• wyszukuje i przedstawia informacje o życiu i twórczości autora • prezentuje inne powieści fantasy i wyjaśnia przyczyny ich popularności • samodzielnie i krytycznie korzysta z różnych źródeł informacji
<i>Lektura obowiązkowa: Ferenc Molnár, Chłopcy z Placu Broni</i> • czyta głośno i cicho fragmenty lektury • wymienia głównych bohaterów utworu • określa, gdzie rozgrywają się wydarzenia • prowadzi rozmowę na temat głównych postaci	• krótko charakteryzuje głównych bohaterów • opisuje miejsce zabaw chłopców i ich najważniejsze zajęcia • podaje cel założenia Związku Zbieraczy Kitu	• opowiada o wydarzeniach przedstawionych w lekturze, w tym o przebiegu bitwy o Plac Broni • określa wątek główny i wątki poboczne utworu • omawia procedury i zasady obowiązujące w grupach chłopców • wyjaśnia przyczyny postępowania wybranych bohaterów (np. zdrady Gereba)	• wyraża swój sąd o bohaterach i ich zachowaniu • ocenia postępowanie wybranych bohaterów (np. Feriego Acza, Gereba) • wskazuje bohatera, którego uważa za najważniejszą postać powieści, i uzasadnia swój wybór • formułuje opinię o książce i ją uzasadnia	• redaguje wypowiedź na temat lektury, stosując terminy: wątek, akcja, bohater główny, bohaterowie drugoplanowi • wyczerpująco wypowiada się o wydarzeniach przedstawionych w utworze, odwołując się do znajomości całej lektury • formułuje kontrargumenty podważające stanowisko przeciwników w dyskusji
<i>Lektura uzupełniająca: Bolesław Prus, Katarynka</i> • czyta fragmenty lektury • określa, gdzie rozgrywają się wydarzenia i jakie postacie w nich występują	• wymienia bohaterów utworu i krótko ich charakteryzuje • opisuje warunki, w jakich mieszkają bohaterowie	• opisuje stosunek bohatera do katarynek oraz zmiany w jego zachowaniu • wyjaśnia okoliczności poznania niewidomej sąsiadki	• charakteryzuje relacje między bohaterami utworu • wyjaśnia, dlaczego bohaterka nie czuła się dobrze w nowym miejscu zamieszkania • przedstawia swoje zdanie na temat postaw bohaterów i je uzasadnia	• samodzielnie wyszukuje informacje o życiu i twórczości Bolesława Prusa oraz redaguje na ten temat notatkę • formułuje pogłębioną ocenę postępowania bohaterów utworu
• wyjaśnia pojęcia przysłowie i związek frazeologiczny • wskazuje przysłowia i związki frazeologiczne w tekście	• odczytuje znaczenie wskazanych przysłów i związków frazeologicznych • wyszukuje związki frazeologiczne w słowniku frazeologicznym	• dobiera odpowiednie przysłowie do określonej sytuacji • zastępuje wskazane sformułowania odpowiednimi związkami frazeologicznymi	• wyjaśnia wartość przysłów i związków frazeologicznych w komunikacji • stosuje poznane związki frazeologiczne we własnych wypowiedziach	• omawia znaczenie przysłów w kulturze narodu • samodzielnie i sprawnie korzysta ze słownika frazeologicznego, w tym z jego wersji internetowej

I KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE 2. Odbiór tekstów kultury	- wymienia kolory występujące na obrazie - wymienia postacie i elementy przedstawione na obrazie	- prezentuje postacie przedstawione na obrazie - określa czas i miejsce przedstawionej sytuacji - odróżnia portret, pejzaż i martwą naturę	- określa kolory dominujące na obrazie i źródło światła - opisuje sytuację przedstawioną na obrazie - opisuje gesty i mimikę postaci	- określa elementy statyczne i dynamiczne obrazu, plan pierwszy i drugi - nazywa emocje wyrażone przez postacie i określa nastrój obrazu - wyraża własny sąd o obrazie i nadaje mu inny tytuł, uzasadniając swój wybór	- omawia elementy sztuki plastycznej: plan, barwy, kompozycję, światło, ruch - porównuje obraz z innymi tekstami kultury podejmującymi podobną tematykę - bierze udział w dyskusji na temat problemu przedstawionego na obrazie
	- czyta tekst publicystyczny ze zrozumieniem - rozpoznaje tekst informacyjny lub reklamowy - wskazuje temat tekstu	- odróżnia tekst informacyjny/publicystyczny od tekstu literackiego - określa temat i główną myśl tekstu - wyjaśnia znaczenie słowa reklama	- odróżnia informacje o faktach od opinii zawartych w tekście - podaje cechy hasła reklamowego - objaśnia sposób oddziaływania reklam na odbiorcę	- wyraża własny sąd na temat problemu poruszonego w tekście - układa własne hasła reklamowe wybranych przedmiotów	- opracowuje reklamę wybranego przedmiotu - krytycznie ocenia informacje zawarte w tekstach publicystycznych i reklamowych
	- wymienia osoby tworzące film - wskazuje swój ulubiony film i gatunek filmowy	- opisuje pracę osób zaangażowanych w powstawanie filmu - rozdziela gatunki filmowe	- wymienia cechy poszczególnych zawodów filmowych - wskazuje przykłady filmów należących do poszczególnych gatunków - wyjaśnia, na czym polega przygotowanie oprawy dźwiękowej filmu	- określa charakterystyczne cechy poszczególnych gatunków filmowych - omawia specyfikę pracy twórców filmowych - przedstawia zasady kulturalnego zachowania się w kinie	- redaguje wypowiedź na temat swojego ulubionego filmu lub gatunku filmowego - wymienia nazwiska współczesnych twórców filmowych
	- wymienia osoby tworzące audycje radiowe - wymienia rodzaje gazet i czasopism	- opisuje, na czym polega praca osób tworzących audycje radiowe - wskazuje gazety i czasopisma oraz odczytuje ich tytuł, numer i datę wydania	- określa cechy osób wykonujących zawody związane z radiem i prasą - rozdziela rodzaje prasy ze względu na częstotliwość ukazywania się - wskazuje w artykule prasowym nagłówek i lid	- omawia etapy przygotowania gazety lub czasopisma - rozdziela rodzaje prasy ze względu na tematykę i odbiorcę - wskazuje podobieństwa i różnice między radiem a telewizją	- przygotowuje w grupie prezentację (np. wystawę czasopism) związaną z prasą lub radiem - określa wady i zalety czasopism drukowanych i w wersji on-line
II KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE 1. Gramatyka języka polskiego	- wskazuje czasowniki wśród innych części mowy - wymienia osoby, liczby, rodzaje i czasy czasownika	odróżnia czasowniki w czasie przeszłym, teraźniejszym i przyszłym	- określa rodzaj czasownika - odmienia czasowniki przez osoby, liczby i rodzaje	określa osobę, liczbę, rodzaj i czas czasownika	redaguje krótkie teksty, poprawnie stosując formy czasu przyszłego

		• określa osobę i liczbę czasownika	• stosuje czasowniki w odpowiednich formach czasu przeszłego i teraźniejszego	• stosuje odpowiednie formy czasownika w czasie przyszłym • określa funkcję czasownika w wypowiedzi	• samodzielnie i bezbłędnie określa osobę, liczbę, rodzaj i czas czasownika
	• wskazuje bezokoliczniki i czasowniki w formie osobowej	• odróżnia bezokoliczniki od czasowników w formie osobowej • wskazuje nieosobowe formy czasownika (zakończone na -no, -to)	• przekształca wypowiedzenia z nieosobową formą czasownika tak, aby wskazać wykonawcę czynności • stosuje formy zakończone na -no i -to w opisie	• wyjaśnia cel stosowania nieosobowych form czasownika • stosuje bezokoliczniki w tekstach o charakterze instruktażowym (np. przepis)	• przekształca tekst, stosując świadomie osobowe lub nieosobowe formy czasownika zgodnie z celem wypowiedzi
	• wymienia tryby czasownika: orzekający, przypuszczający, rozkazujący • odmienia czasownik przez osoby i liczby w trybie orzekającym	• wskazuje czasowniki w trybach orzekającym, rozkazującym i przypuszczającym • odmienia czasownik przez osoby i liczby w trybach rozkazującym i przypuszczającym	• określa tryb czasownika w zdaniu • układa zdania z czasownikiem w trybach rozkazującym i przypuszczającym	• przekształca zdania z czasownikiem w trybie orzekającym w polecenia • redaguje krótki tekst o swoich planach lub marzeniach, stosując tryb przypuszczający • określa intencję wypowiedzi	• poprawnie odmienia czasowniki przez osoby we wszystkich trybach • bezbłędnie stosuje odpowiedni tryb czasownika zgodnie z celem wypowiedzi
	• wskazuje formę osobową czasownika w trybie przypuszczającym • wymienia zasady zapisywania części by z czasownikami	• odróżnia formę osobową czasownika w trybie przypuszczającym od innych form • stosuje zasady zapisywania części by z czasownikami w formie osobowej i z bezokolicznikami	• stosuje w zdaniach odpowiednie formy czasowników z częstką by, poprawnie je zapisując, także ze spójnikami	• bezbłędnie zapisuje częstkę by z czasownikami w formie osobowej, przed czasownikiem, z bezokolicznikiem i ze spójnikami	• przekształca wypowiedzenia, stosując łączną lub rozdzielną pisownię części by, w zależności od kontekstu
	• wskazuje rzeczowniki wśród innych części mowy • wymienia liczby, rodzaje i przypadki rzeczownika • definiuje rzeczowniki własne i pospolite	• określa rodzaj rzeczownika • odmienia rzeczownik przez liczby i przypadki • wskazuje rzeczowniki własne i pospolite • stosuje zasadę pisowni wielką literą rzeczowników własnych	• stosuje rzeczowniki w odpowiednich formach • podaje własne przykłady rzeczowników własnych i pospolitych • stosuje poprawne formy rzeczowników występujących tylko w liczbie pojedynczej lub tylko w liczbie mnogiej	• określa przypadek i liczbę wskazanego rzeczownika • poprawnie zapisuje rzeczowniki własne i pospolite • stosuje poprawne formy rzeczowników o nieregularnej odmianie (w tym zakończonych na -um)	• rozpoznaje rzeczowniki sprawiające trudności w odmianie i poprawnie stosuje ich różne formy, w razie wątpliwości korzystając ze słownika • samodzielnie i bezbłędnie zapisuje rzeczowniki własne • opracowuje słowniczek rzeczowników o nietypowej odmianie

	- wskazuje przymiotniki wśród innych części mowy - wymienia stopnie przymiotnika	- odmienia przymiotniki przez liczby i przypadki - stopniuje przymiotniki w sposób prosty regularny - odróżnia stopniowanie proste od opisowego	- określa rodzaj przymiotnika w liczbie pojedynczej i mnogiej - stopniuje przymiotniki w sposób prosty nieregularny i opisowy - rozpoznaje przymiotniki, które się nie stopniają	- stosuje poprawne formy przymiotników w odpowiednim kontekście (w tym form zakończonych na -cy, -dzy, -czy, -ży) - tworzy formy stopnia wyższego i najwyższego wskazanych przymiotników	redaguje tekst (np. opis), stosując jak najwięcej przymiotników w różnych stopniach w poprawnej formie
	- wskazuje przysłówki wśród innych części mowy - wymienia stopnie przysłówka	- wyszukuje przysłówki w tekście - rozpoznaje przysłówki pochodzące od przymiotników - tworzy stopień wyższy i najwyższy wskazanych przysłówków	- tworzy przysłówki od przymiotników - stosuje przysłówki w zdaniu - stopniuje przysłówki w sposób prosty i opisowy	- określa znaczenie przysłówków w zdaniu - stopniuje przysłówki w sposób prosty regularny i nieregularny	redaguje tekst z celowym zastosowaniem przysłówków w różnych stopniach
	- wskazuje liczebniki wśród innych części mowy - wyjaśnia pojęcia liczebnik główny i porządkowy	- odróżnia liczebniki główne od porządkowych - wskazuje liczebniki zbiorowe	- stosuje poprawne formy liczebników głównych i porządkowych - stosuje poprawne formy liczebników zbiorowych	stosuje poprawne formy liczebników wielowyrazowych	- redaguje tekst (np. informację o wycieczce klasowej), poprawnie stosując liczebniki w odpowiednich formach - samodzielnie korzysta ze słownika poprawnej polszczyzny
	- wskazuje spójniki i przyimki wśród innych części mowy - wyjaśnia pojęcie wyrażenie przyimkowe	- rozpoznaje spójniki i przyimki w tekście - rozpoznaje wyrażenia przyimkowe	rozróżnia wyrażenia przyimkowe wskazujące na miejsce i na czas	- określa znaczenie przyimków w zdaniu - określa funkcję spójnika w wypowiedzi	- poprawnie stosuje przyimek na przed nazwami niektórych państw (np. na Węgry, na Litwę) - redaguje tekst z celowym wykorzystaniem wyrażen przyimkowych
	- definiuje zdania oznajmujące, pytające i rozkazujące - wskazuje zdania i równoważniki zdań	- wskazuje zdania oznajmujące, pytające i rozkazujące - konstruuje zdania pytające i równoważniki zdań	- odróżnia zdania od równoważników zdań - przekształca zdania oznajmujące na rozkazujące oraz zdania na równoważniki zdań i odwrotnie	stosuje odpowiednie znaki interpunkcyjne na końcu zdań zgodnie z ich funkcją	redaguje dialog, stosując różne rodzaje wypowiedzeń

	- definiuje podmiot i orzeczenie jako główne części zdania - definiuje zdanie pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte	- wskazuje podmiot i orzeczenie w zdaniu - wskazuje zdanie pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte	- odróżnia zdanie pojedyncze rozwinięte od nierozwiniętego - ustala, które określenia należą do grupy podmiotu, a które do grupy orzeczenia	sporządza wykresy zdań pojedynczych rozwiniętych, uzupełniając je określeniami	samodzielnie wykonuje wykresy wskazanych zdań pojedynczych rozwiniętych
	- definiuje podmiot szeregowy - definiuje podmiot domyślny	- wskazuje podmiot szeregowy w zdaniu - wskazuje podmiot domyślny w zdaniu	określa rodzaj podmiotu we wskazanym zdaniu	przekształca tekst, unikając powtórzeń poprzez zastosowanie podmiotu domyślnego	bezbłędnie rozpoznaje podmiot szeregowy i podmiot domyślny w tekście
	- definiuje przydawkę - wymienia pytania, na które odpowiada przydawka	- wskazuje przydawkę w zdaniu - rozpoznaje część mowy, którą jest wyrażona przydawka	ustala pytania, na które odpowiada przydawka w zdaniu	zaznacza przydawki na wykresach zdań pojedynczych	- wyjaśnia znaczenie przydawki w zdaniu - bezbłędnie sporządza wykresy zdań, zaznaczając w nich przydawki
	- definiuje dopełnienie i okolicznik - stosuje dopełnienie i okolicznik w zdaniu	- wskazuje dopełnienie i okolicznik w zdaniu - rozpoznaje części mowy, którymi są wyrażone	ustala pytania, na które odpowiadają dopełnienie i okolicznik	zaznacza dopełnienie i okolicznik na wykresach zdań pojedynczych	- wyjaśnia znaczenie dopełnienia i okolicznika w zdaniu - bezbłędnie sporządza wykresy zdań, zaznaczając dopełnienia i okoliczniki
	- definiuje związek główny i związki poboczne - wskazuje w zdaniu związek główny	- wskazuje związki wyrazowe w zdaniu - wskazuje związek główny i związki poboczne	- tworzy związki wyrazowe - wypisuje ze zdania związki poboczne	rozwija zdania pojedyncze nierozwinięte w rozwinięte, wskazując w nich związek główny i związki poboczne	samodzielnie tworzy i analizuje zdania z rozbudowanymi związkami wyrazowymi
	- definiuje zdania złożone współrzędnie i podrzędnie - definiuje zdania składowe w zdaniu złożonym	- wskazuje zdanie złożone współrzędnie i podrzędnie - wskazuje zdania składowe oraz zdanie nadrzędne i podrzędne w zdaniu złożonym	- odróżnia zdania złożone współrzędnie od podrzędnie - stosuje odpowiednie spójniki, łącząc zdania pojedyncze w złożone	- odróżnia wykres zdania złożonego współrzędnie od wykresu zdania złożonego podrzędnie - wykonuje wykresy zdań złożonych	samodzielnie odróżnia zdania złożone współrzędnie od podrzędnie i wykonuje ich wykresy
II KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE 2. Zróżnicowanie języka	- wyjaśnia, czym są zdrobnienia i zgrubienia - tworzy zdrobnienia od wskazanych rzeczowników	- wskazuje zdrobnienia, zgrubienia i wyrazy neutralne w tekście - tworzy zdrobnienia i zgrubienia od wskazanego rzeczownika	- odróżnia nacechowanie emocjonalne wyrazów - stosuje w wypowiedzeniach zdrobnienia i zgrubienia	odróżnia zgrubienia o charakterze żartobliwym od pogardliwych	redaguje krótki tekst, celowo stosując zgrubienia i zdrobnienia

	- wymienia sposoby komunikowania się w internecie - wymienia podstawowe zasady komunikowania się w sieci	- rozpoznaje różne sposoby komunikowania się w internecie - wypowiada się na temat własnych sposobów komunikowania się z innymi	- podaje przykłady udogodnień i zagrożeń związanych z komunikowaniem się w internecie - wskazuje wady i zalety korzystania z komunikatorów	- formułuje zasady właściwego zachowania się w internecie - wskazuje różnice między językiem młodzieżowym a językiem literackim	- wyjaśnia znaczenie wybranych słów i zwrotów charakterystycznych dla komunikacji internetowej (np. hejter, trollowanie) - redaguje komentarz zgodny z zasadami netykiety
II KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE 3. Komunikacja językowa i kultura języka	- odróżnia głoskę od litery - odróżnia literę od sylaby	- odróżnia samogłoskę od spółgłoski - określa liczbę głosek w wyrazie - dzieli wyrazy na sylaby	- wskazuje spółgłoski i samogłoski w wyrazie - określa liczbę głosek, liter i sylab w wyrazie	samodzielnie określa samogłoski i spółgłoski oraz liczbę głosek, liter i sylab w każdym wskazanym wyrazie	samodzielnie i poprawnie dzieli wyrazy na sylaby, wskazując różne możliwości podziału
	- dzieli wyraz na głoski, litery i sylaby - wymienia informacje o głoskach miękkich i twardych	- odróżnia spółgłoski miękkie od twardych - zapisuje wyrazy ze spółgłoskami miękkimi	- określa spółgłoski miękkie i twarde w wyrazie - poprawnie zapisuje wyrazy ze spółgłoskami miękkimi	- samodzielnie określa spółgłoski miękkie i twarde - wyjaśnia, do jakich nieporozumień może prowadzić błędny zapis spółgłosek miękkich	bezbłędnie zapisuje wyrazy (w tym liczebniki) ze spółgłoskami miękkimi
	- przedstawia podstawowe zasady dobrej recytacji - recytuje krótki tekst opanowany pamięciowo	- recytuje tekst głośno i wyraźnie - analizuje tekst przygotowany do recytacji - wyraźnie wymawia grupy spółgłoskowe i zakończenia wyrazów	- recytuje tekst w odpowiednim tempie - dostosowuje oddech do recytowanego tekstu	wygłasza tekst z odpowiednim napięciem emocjonalnym, oddając jego nastrój	samodzielnie przygotowuje recytację wybranego utworu, np. na potrzeby konkursu recytatorskiego
II KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE 4. Ortografia i interpunkcja	- wymienia zasady ortograficzne pisowni ó i u - poprawnie zapisuje wyrazy zakończone na -ów, -ówka, -ówna	- stosuje zasady ortograficzne pisowni ó i u - tworzy wyrazy pokrewne uzasadniające pisownię ó wymiennego	- poprawnie zapisuje wyrazy zakończone na -uj, -uje, -unek, -us, -usz, -uch, -ura, -ulec - korzysta ze słownika ortograficznego	poprawnie zapisuje zdrobnienia oraz wyrazy z ó niewymiennym	- samodzielnie i sprawnie korzysta ze słownika ortograficznego - poprawnie zapisuje wszystkie wyrazy z trudnością ortograficzną związaną z pisownią ó i u
	- wymienia zasady ortograficzne pisowni rz i ż - poprawnie zapisuje wyrazy zakończone na -arz, -erz, -mistrz, -mierz	- stosuje zasady ortograficzne pisowni rz i ż - poprawnie zapisuje wyrazy z ż po l, ł, r, n	- tworzy formy pokrewne i poprawnie zapisuje wyrazy z rz i ż wymiennym - korzysta ze słownika ortograficznego	poprawnie zapisuje wyrazy z rz i ż niewymiennym oraz rzeczowniki rodzaju żeńskiego zakończone na -eż, -aż, -erz, -arz	poprawnie zapisuje wszystkie wyrazy z trudnością ortograficzną związaną z pisownią rz i ż

					• samodzielnie i sprawnie korzysta ze słownika ortograficznego
	• wymienia zasady ortograficzne pisowni ch i h • poprawnie zapisuje wyrazy z ch na końcu wyrazu	• stosuje zasady ortograficzne pisowni ch i h • poprawnie zapisuje wyrazy z h w środku wyrazu	• tworzy formy pokrewne i poprawnie zapisuje wyrazy z h wymieniającym się na g, z, ż • korzysta ze słownika ortograficznego	• poprawnie zapisuje wyrazy z h niewymiennym	• poprawnie zapisuje wszystkie wyrazy z trudnością ortograficzną związaną z pisownią ch i h • samodzielnie i sprawnie korzysta ze słownika ortograficznego
	• przedstawia zasady pisowni ę i ą w zakończeniach wyrazów oraz w nazwach istot niedorosłych	• poprawnie zapisuje ę w zakończeniach 1. osoby liczby pojedynczej czasowników w czasie teraźniejszym i przyszłym • poprawnie zapisuje ą w zakończeniach 3. osoby liczby mnogiej	• poprawnie zapisuje ę w zakończeniach biernika liczby pojedynczej rzeczowników rodzaju żeńskiego • poprawnie zapisuje ą w zakończeniach biernika i narzędnika liczby pojedynczej rzeczowników i przymiotników	• poprawnie zapisuje ę w nazwach istot niedorosłych • poprawnie zapisuje trudne formy czasowników: wiedzieć, powiedzieć, jeść, umieć, rozumieć	• bezbłędnie zapisuje ę i ą w zakończeniach wyrazów
	• podaje zasady ortograficzne pisowni nie z czasownikami, rzeczownikami, przymiotnikami i przysłówkami	• stosuje zasady pisowni nie z czasownikami i przymiotnikami	• stosuje zasady pisowni nie z rzeczownikami i przysłówkami	• poprawnie zapisuje wyrazy z przeczeniem nie w trudniejszych przypadkach	• zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z trudnością ortograficzną (pisownia nie z różnymi częściami mowy) • samodzielnie i sprawnie korzysta ze słownika ortograficznego
	• wymienia zasady pisowni wielką literą imion, nazwisk, tytułów, nazw świąt • wymienia zasady pisowni wielką literą nazw państw, miast, regionów	• stosuje zasady pisowni wielką literą imion, nazwisk, tytułów, nazw świąt oraz nazw geograficznych • stosuje zasady pisowni małą literą nazw obrzędów i zwyczajów	• poprawnie zapisuje nazwy geograficzne i nazwy mieszkańców • stosuje zasady pisowni małą literą spójników i przyimków wewnątrz tytułów • korzysta ze słownika ortograficznego	• poprawnie zapisuje wielką literą nazwy gwiazd, planet i ich mieszkańców	• poprawnie zapisuje małą literą przymiotniki utworzone od nazw własnych • zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z trudnością ortograficzną związaną z pisownią wielką i małą literą
	• wskazuje dwukropek w tekście • wymienia zastosowania dwukropka	• stosuje dwukropek przed wyliczeniem	• stosuje dwukropek przed wprowadzeniem dialogu i cytatu	• stosuje dwukropek zgodnie z zasadami interpunkcji w różnych kontekstach	• bezbłędnie zapisuje tekst, stosując dwukropek we właściwych miejscach

	wymienia zasady użycia wykrzyknika	stawia wykrzyknik po okrzykach, zawołaniach, rozkazach	stawia wykrzyknik po wypowiedzeniach wyrażających silne uczucia	stosuje wykrzyknik zgodnie z zasadami interpunkcji	bezbłędnie zapisuje tekst z zastosowaniem wykrzyknika, poprawnie wyrażając intencje wypowiedzi
	- podaje zasady stosowania przecinka w zdaniu pojedynczym - wymienia spójniki, przed którymi stawia się przecinek, i te, przed którymi się go nie stawia	stosuje przecinek przed określonymi spójnikami w zdaniu pojedynczym i złożonym	- stosuje przecinek po okrzykach i rzeczownikach w wołaczach - poprawnie oddziela przecinkiem zdania składowe w zdaniu złożonym	stosuje przecinek zgodnie z zasadami interpunkcji w zdaniach pojedynczych i złożonych	bezbłędnie zapisuje tekst z trudnościami interpunkcyjnymi dotyczącymi przecinka
	podaje zasady użycia wielokropka	stawia wielokropek w nawiasie kwadratowym, zaznaczając opuszczony fragment cytowanego tekstu	stawia wielokropek po wypowiedzeniach niedokończonych z powodu emocji	stosuje wielokropek zgodnie z zasadami interpunkcji	bezbłędnie zapisuje tekst z trudnościami interpunkcyjnymi dotyczącymi wielokropka
	podaje zasady stawiania kropki po cyfrze arabskiej oznaczającej liczebnik porządkowy i w zapisie dat	przedstawia zasady stawiania kropki po cyfrze arabskiej oznaczającej liczebnik porządkowy	stosuje kropkę w zapisie dat cyframi rzymskimi i arabskimi oraz po liczebnikach porządkowych	zawsze poprawnie stosuje kropkę w zapisie dat i po liczebnikach porządkowych	bezbłędnie pod względem interpunkcyjnym zapisuje tekst zawierający daty i liczebniki porządkowe
III TWORZENIE WYPOWIEDZI 1. Mówienie i pisanie	- wskazuje elementy wyróżniające opowiadanie - komponuje początek opowiadania - podejmuje próby wprowadzenia do opowiadania krótkiego dialogu	- układa prosty plan wydarzeń - redaguje proste opowiadanie twórcze z dialogiem - podejmuje próby wydzielania akapitów w wypowiedzi pisemnej	- redaguje opowiadanie twórcze zgodnie z planem, stosując trójdzielną kompozycję - wprowadza do opowiadania dialog, stosując poprawną interpunkcję - wydziela akapity w wypowiedzi pisemnej	- redaguje opowiadanie, zachowując kolejność wydarzeń i trójdzielną kompozycję - wskazuje funkcję dialogu w wypowiedzi	samodzielnie i zgodnie z wymogami dotyczącymi tej formy wypowiedzi redaguje poprawne i wyczerpujące opowiadanie twórcze z dialogiem, unikając powtórzeń
	- wyjaśnia, czym jest opowiadanie odtwórcze - ustnie opowiada, zachowując kolejność wydarzeń - redaguje początek opowiadania	- ustnie opowiada, zachowując trójdzielną kompozycję wypowiedzi - redaguje opowiadanie na podstawie historyjki obrazkowej	redaguje opowiadanie zgodnie z planem	redaguje opowiadanie odtwórcze, stosując odpowiednią kompozycję i wydzielając akapity	samodzielnie i zgodnie z wymogami dotyczącymi tej formy wypowiedzi redaguje poprawne i wyczerpujące opowiadanie odtwórcze, unikając powtórzeń
	komponuje początek sprawozdania (okoliczności wydarzenia)	odróżnia w planie sprawozdania informacje ważne od mniej istotnych	redaguje sprawozdanie na podstawie materiału źródłowego (np. fotografii)	redaguje sprawozdanie z wydarzenia, zachowując kolejność wydarzeń i	samodzielnie i zgodnie z wymogami dotyczącymi tej formy wypowiedzi redaguje poprawne sprawozdanie z

	• podejmuje próby redagowania sprawozdania z wydarzenia • tworzy plan sprawozdania	• redaguje sprawozdanie z wydarzenia zgodnie z planem • komponuje zakończenie sprawozdania (opinię o wydarzeniu)	• stosuje trójdzielną kompozycję i wydziela akapity w wypowiedzi pisemnej	trójdzielną kompozycję wypowiedzi • gromadzi informacje, korzystając z różnych źródeł	wydarzenia, unikając powtórzeń
	• odróżnia list elektroniczny od listu tradycyjnego • wymienia zasady pisania listów elektronicznych i SMS-ów • podejmuje próby redagowania e-maila i SMS-a	• redaguje e-mail i SMS do kolegi, stosując niektóre zasady etykiety językowej	• poprawnie redaguje e-mail, zapisuje adres e-mailowy, określa temat wiadomości, stosuje zwroty do adresata i zwroty pożegnalne • informuje odbiorcę o przesyłaniu plików w załączniku	• pisze poprawnie pod względem językowym, ortograficznym i interpunkcyjnym • trafnie określa temat wiadomości i stosuje odpowiednie zwroty grzecznościowe	• redaguje e-mail do osoby dorosłej lub instytucji, dostosowując styl wypowiedzi do sytuacji i adresata
	• wymienia elementy listu prywatnego	• redaguje prosty list prywatny, stosując podstawowe elementy tej formy	• redaguje list prywatny, w którym wyraża określone emocje	• stosuje odpowiedni styl i kompozycję listu prywatnego, dostosowane do adresata	• samodzielnie i zgodnie z wymogami dotyczącymi tej formy wypowiedzi redaguje poprawny list prywatny
	• wymienia najważniejsze elementy opisu krajobrazu • opisuje ustnie krajobraz w kilku zdaniach	• dobiera wyrazy bliskoznaczne oraz przymiotniki określające kolory i kształty • redaguje opis krajobrazu według wzoru, wydzielając akapity	• redaguje opis krajobrazu, stosując sformułowania określające położenie i ukształtowanie terenu oraz odpowiednią kompozycję wypowiedzi	• redaguje opis krajobrazu, zachowując jego elementy: informacje ogólne, rozmieszczenie elementów krajobrazu, emocje wywołane widokiem	• samodzielnie i zgodnie z wymogami dotyczącymi tej formy wypowiedzi redaguje opis krajobrazu, unikając powtórzeń i stosując bogate słownictwo
	• redaguje dedykację według wzoru	• redaguje dedykację, uwzględniając niezbędne elementy, pisząc krótko, zwięźle i konkretnie	• stosuje zwroty grzecznościowe oraz odpowiednią kompozycję i układ graficzny dedykacji	• redaguje dedykację odpowiednią do sytuacji i adresata • wyjaśnia funkcję dedykacji jako tekstu użytkowego podtrzymującego więzi społeczne	• samodzielnie i zgodnie z wymogami dotyczącymi tej formy wypowiedzi redaguje oryginalną, bezbłędną dedykację
	• sporządza notatkę w formie kilku zdań na podstawie tekstu lub innego źródła	• wynotowuje najważniejsze informacje z tekstu	• sporządza notatkę w określonej formie (np. schematu, mapy myśli)	• sporządza notatkę na podstawie informacji z różnych źródeł, selekcionując i hierarchizując wiadomości	• samodzielnie i krytycznie korzysta z różnych źródeł informacji przy sporządzaniu notatki
IV SAMOKSZTAŁCENIE	• korzysta ze słownika języka polskiego, aby odnaleźć potrzebne informacje	• wyszukuje w słowniku hasła i potrzebne informacje	• wykorzystuje słownik poprawnej polszczyzny przy tworzeniu własnych tekstów	• samodzielnie korzysta ze słownika języka polskiego lub poprawnej polszczyzny w razie wątpliwości	• samodzielnie i bezbłędnie korzysta ze słowników i innych źródeł informacji

	• rozpoznaje tekst encyklopedyczny • wskazuje elementy hasła encyklopedycznego	• odróżnia tekst informacyjny od literackiego • odczytuje skróty stosowane w encyklopedii • wyszukuje wskazane hasła w encyklopedii tradycyjnej	• określa, pod jakimi hasłami należy szukać określonych informacji • wyszukuje hasła w encyklopedii on-line i w Wikipedii • wyjaśnia różnicę między encyklopedią tradycyjną a Wikipedią	• zapisuje pozyskane informacje na różne sposoby (np. w formie notatki) • wyjaśnia, dlaczego warto korzystać z Wikipedii, i uzasadnia swoje zdanie	• samodzielnie i krytycznie korzysta z encyklopedii tradycyjnej, on-line oraz z Wikipedii, wyszukując i selekcionując potrzebne informacje
--	---	---	---	---	--

Dla uczniów posiadających opinię lub orzeczenie Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej (w tym z dysleksją, dysgrafią, dysortografią, spectrum autyzmu czy niepełnosprawnościami), wymagania edukacyjne oraz formy i metody ich sprawdzania są dostosowywane do ich indywidualnych potrzeb rozwojowych i możliwości psychofizycznych. Dostosowanie to polega na modyfikacji warunków nauki i kryteriów oceniania (np. wydłużenie czasu pracy, zmiana formy sprawdzianu), przy jednoczesnym zachowaniu realizacji pełnej podstawy programowej.

Na ocenę półroczną i roczną składać się będą, oprócz poziomu realizacji wymagań edukacyjnych, oceny cząstkowe w postaci punktów. Uczeń może je zdobyć z następujących form kontrolnych:

- sprawdziany (20 – 30 p.);
- wypracowania pisane w klasie (10 p.);
- kartkówki (5 – 8 p.);
- odpowiedź ustna (5 p.);
- dłuższe wypowiedzi na forum klasy (przemówienie, prezentacja) (10 p.);
- dyktanda (5 p.);
- recytacje (5 lub 8 p.);
- praca w grupach, udział w dyskusji, praca na lekcji, projekty (5 lub 10 p.);
- lektury uzupełniające (5 lub 10 p.) – zaliczenie w formie ustnej lub pisemnej;
- zadania dodatkowe (do 5%).

Termin zaprezentowania recytacji uczeń poznaje z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem. Jeśli na wyznaczonej lekcji nie będzie przygotowany, może poprawić 0 p, jednak z każdą następną lekcją ubywać będzie 0,5 p. (jeśli recytacja jest oceniana na 5 p.) lub 1 p. z puli punktów do zdobycia (dla recytacji za 8 p.).

Oprócz lektur obowiązkowych, omawianych na lekcji, uczeń jest zobowiązany przeczytać i zaliczyć dwie/trzy lektury uzupełniające w ciągu roku (klasy 4 – 6) lub dwie (klasy 7, 8). Będzie je zdawać ustnie lub w formie pisemnej recenzji. Listy lektur dostępne są w bibliotece i na stronie internetowej szkoły. **Lektura wybrana spoza listy musi być skonsultowana z nauczycielem.**

Wszystkie sprawdziany, wypracowania pisane w klasie, dyktanda, recytacje, zaliczenia lektur mają charakter obowiązkowy. W razie nieobecności uczeń jest zobowiązany zaliczyć w/w formy kontrolne w innym terminie, uzgodnionym z nauczycielem, nie później jednak niż w ciągu dwóch tygodni od daty powrotu do szkoły.

Dwa razy w półroczu uczeń ma prawo być nieprzygotowanym do lekcji (tzn. nie znać materiału z ostatnich lekcji) i wziąć „N”. Trzeba jednak to nieprzygotowanie zgłosić na początku lekcji, zaraz po powitaniu. Po zgłoszeniu drugiego „N” każde kolejne nieprzygotowanie skutkuje otrzymaniem 0/5 p. Prawo do „N” nie obowiązuje w dniu pisania lub zdawania zapowiedzianej formy kontrolnej. **Natomiast za nieprzygotowanie do zajęć, polegające na braku materiałów potrzebnych w czasie lekcji** (np.: podręcznika, zeszytu ćwiczeń, zeszytu przedmiotowego), uczeń **otrzyma „-”**. **Po czwartym takim nieprzygotowaniu nauczyciel poinformuje rodzica, a po każdym kolejnym - wpisze uwagę.**

W ciągu półroczu uczeń może zdobyć dodatkowe procenty m.in. za: samodzielne wykonanie zadań dodatkowych w różnej formie, wyraźny postęp w nauce, szczególną aktywność na zajęciach, wyjątkową kreatywność, związane z przedmiotem zainteresowania, których rozwijanie przynosi wymierne efekty. Dodatkowe 5% może uzyskać za znaczące osiągnięcia w turniejach i konkursach polonistycznych.

